

1. A helyi egyház jelentősége

A helyi egyház létfontosságú mind a lelkipásztorok, mind a presbiterek, mind más egyháztagok számára. Az első fejezetben négy fő pontban megmutatjuk a helyi egyház szerepét, majd néhány megfigyeléssel és alkalmazással zárjuk ezt a szakaszt.

1. Kanonikus ekkleziológia

A helyi egyház jelentőségét elsőként magából az újszövetségi ihletett kánonból mutatjuk meg. Ezt az érvet ezért „kanonikus” ekkleziológiának nevezzük. Vegyük szemügyre az Újszövetség leveleit: a Szentírás utolsó huszonnégy könyvét Pál apostol Rómabeliekhez írt levelétől János apostol Jelenésekről írt könyvéig.

Ismerjük Pál apostol egyes helyi egyházakhoz írt leveleit. Rómába, Efézusba, Filippibe és Kolosséba egyet-egyet, míg Korinthusba és Thesszalonikába kettőt-kettőt küldött. Ezzel az újszövetségi kánon nyolc ihletett páli levelet tartalmaz, amelyek hat különböző helyi gyülekezethez szólnak.

János leveleinek vonatkozásában hasonló a helyzet. A Jelenések könyve 2–3. részében hét különböző egyházat szólít meg Kis-Ázsiában, a mai Törökországban: Efézust, Smírnát, Pergámumot, Thiatírá, Sárdist, Filadelfiát és Laodiceát. Egyetlen könyvben hét külön gyülekezethez szóló levelet láthatunk.

Vizsgáljuk most meg a többi újszövetségi apostoli levelet! Vannak, amelyek egyházak csoportjainak szólnak. Pál galáciabeliekhez írt levelének címzettjei a Galáciában lévő gyülekezetek, helyi egyházak, nem pedig a római provincia. Az 1Péter 1:1-ből kiderül, hogy ez a levél a mai Törökország területén lévő Pontus, Galácia, Kappadócía, Ázsia és Bithínia római provinciákban élő

keresztyénekhez, ennél fogva az itt található egyházakhoz szól. Úgy hiszem, hogy a 2Péter 3:1 arra utal, hogy Péter apostol második levelének is ugyanazok a címzettjei.

Más újszövetségi levelek helyi egyházakban szolgáló evangélistáknak szólnak. Ezek a pásztori levelek: Pál Timótheushoz írt két levele, valamint Titushoz szóló levele. Megint más levelek különböző helyi egyházak tagjaihoz szólnak. Ezek közé tartozik Pál Filemonhoz írt levele, János apostol második levele („a kiválasztott asszonynak és az ő gyermekeinek”), valamint János harmadik levele (Gajusnak, egy helyi egyház másik tagjának). Két újszövetségi könyv címzettjei helyi gyülekezetekben élő zsidókeresztyének: a Zsidókhoz írt levél, valamint Jakab levele a diaszpórában szétszóródott zsidókat szólítanak meg. Újabb két levél, János első levele, illetve Júdás apostol levele olyan helyi egyházakban élő keresztyéneket címez meg, akik a helyi egyházban eretnkségeknak voltak kitéve.

Mind a 22 újszövetségi levél valamilyen módon a helyi egyházakhoz létfontosságú módon kapcsolódó csoportoknak vagy embereknek szól. A címzettek: kilenc levél esetében kimondottan helyi egyházak (nyolc páli levél, valamint a Jelenések könyvében olvasható levelek), három levélnél helyi egyházak csoportjai (Galácia, valamint Péter levelei), ismét három levélnél helyi

Minden újszövetségi levél a helyi egyházakhoz kötődik

egyházakban szolgáló evangélisták (a Timótheushoz írt levelek és a Titushoz írt levél), újabb három levélnél helyi egyházak tagjai (Filemonhoz írt levél, valamint János második és harmadik levele), két levélnél helyi egyházak zsidókeresztyénei (Zsidók és Jakab), végül két levélnél a tévtanítások által zavart egyházak keresztyénei (János első levele és Júdás levele).

Így tehát az újszövetségi kánon harmada, a 27 könyvből kilenc elsősorban helyi egyházakhoz szól, a többi 13 levél címzettjei pedig a helyi egyházakhoz szorosan kapcsolódó csoportok, emberek. Mint ahogy azt valaki megfogalmazta:

„Amikor a Szentlélek a hívőkhöz akart szólni, tudta, hol keresse őket: az egyházban, a helyi egyházban.”

2. Intézményes ekkleziológia

A kanonikus ekkleziológia után a helyi egyház jelentőségét most azzal mutatjuk meg, amit intézményes ekkleziológiának nevezhetünk. Legelőször gondoljunk az egyháztagságra, amely mindenekelőtt a helyi egyház tagságát jelenti, csak utána a felekezeti tagságot. Egy adott helyi egyházhoz a keresztség vagy a konfirmáció által csatlakozhatunk. Természetesen ezzel az adott felekezet tagjai is leszünk, elsősorban mégis a helyi egyházban tartanak minket számon.

A tisztségviselők, azaz a pásztorok, presbiterek és diakónusok szintén egy helyi egyház tisztségviselői. Egy helyi egyházban választják meg őket (pl. Csel 6:5), egy helyi egyházban iktatják be őket a szolgálatba (pl. Csel 14:23), és egy helyi egyházban viselnek tisztséget (pl. Csel 20:17, 28). Ezek a tisztségviselők főként a helyi egyházban szolgálnak. A lelkipásztor elsősorban igehirdetés által, a presbiterek elsősorban a kormányzás által, a diakónusok pedig elsősorban a rászorulóknak segítségében, az irgalmasság szolgálatával. Mindhárom tisztségviselő leginkább a helyi egyházban végez szolgálatot.

A sákramentumokat is a helyi egyházban szolgáltatják ki, sőt a helyi egyház szolgáltatja ki a helyi egyház számára. Így a helyi egyházban kaphatod meg gyermekeddel együtt a keresztséget, és ott részesedhetsz az úrvacsorában is.

Igehirdetés,
sákramentumok,
egyházfegyelem:
a helyi egyházban

Az egyházfegyelem is a helyi egyházban jelenik meg. Ezt szintén a helyi egyház alkalmazza a helyi egyházat illetően mindenféle formában és szinten. A tagok, valamint a tisztségviselők intik egymást. Jézus Krisztus a Máté 18:15–18-ban megmutatja az egyházfegyelem különféle fokozatait, amelyek közül

a legsúlyosabb a kizárás (*excommunicatio*). Ha a kizárt egyháztag megbánja bűnét, ugyanabba a helyi egyházba fogadják vissza, ahonnan kirekesztették. Az egyházfegyelemről például ezekben az igékben olvashatunk: 2Thesszalonika 3; 1Korinthus 5; 2Korinthus 2:1–11; 2Korinthus 7:8–12; Jelenések 2–3. A református és presbiteriánus egyházakban természetesen az egyházmegyét illetően is vannak ezzel kapcsolatos szabályok, amelyek leginkább a tanácsadásra és a támogatásra vonatkoznak.

A helyi egyház tagjai vagyunk, ott találhatók a tisztségek, ott szolgáltatják ki a sákramentumokat, és ott gyakorolják az egyházfegyelmet. Mindezek elsősorban a helyi egyházban találhatók, és a helyi egyház feladatai. Nem a család, nem az állam, nem a munkahely, sőt még csak nem is a felekezet ezek letéteményese. Azok is fontosak, megvan a maguk hatóköre, ám a helyi egyház megkülönböztetett, kiemelt helyen áll.

3. Teológiai ekkleziológia

Ebben a szakaszban három fontos gyakorlati szempontból világítunk rá a helyi egyház jelentőségére. Ezek közé tartoznak a mennyország kulcsai, az igaz egyház jelei, valamint a keresztyén misszió.

A mennyország kulcsai

A mi Urunk Jézus Krisztus a kulcsok hatalmáról Máté evangéliumának 16. és 18. részében szólt, és lényegében ugyanezt a gondolatot fejtette ki János evangéliumának 20. részében is. A *Heidelbergi Káté* XXXI. úrnapija (83–85. kérdések), azon belül a 83. kérdés helyesen azonosítja a mennyek királyságának két kulcsát, amelyek

„a szent evangélium hirdetése és a keresztyén egyházi fegyelem.”

Mire való a mennyországnak ez a két kulcsa? Minden más kulcshoz hasonlóan ajtókat és kapukat nyitnak meg, vagy zárnak be. A kulcsok a hívő és bűnbánó vétkes számára megnyitják, a hitetlen és makacs bűnösök számára pedig bezárlák a mennyek országát.

Tegyük fel a kérdést, hogy hol van felakasztva ez a két kulcs.

Az egyik kulcsot a szószéken találjuk, ez az igehirdetés kulcsa.

Az igehirdetés hirdeti, hogy aki Jézus Krisztust hívja segítségül

az üdvösségre, bizonyosan megmenekül Isten haragjától. Aki azonban nem hisz, azt a kulcsok mindaddig kizárják az üdvösségből, amíg hitetlen marad. A másik kulcs a presbiterek termében függ. A helyi egyház presbitériuma forgatja az egyházfegyelem kulcsát, erről a 4. fejezetben még bővebben olvashatunk.

Hol vannak
a kulcsok?

Az igaz, hűséges egyház jelei

Mit értünk az igaz egyház jelei alatt? Ezek olyan megkülönböztető jegyek, amelyek alapján eldönthetjük, hogy egy bizonyos egyház igaz-e vagy hamis. Másként fogalmazva azt mutatják meg, mennyire hűséges vagy hűtlen egy egyház. Az igaz egyház jelei tehát a Jézus Krisztushoz való hűséghez kötődnek.

Melyek ezek a jelek? A *Belga Hitvallás* 29. cikkelye szerint az egyház hivatalos munkáiban való hűséghez tartozik

a tiszta igehirdetés, a sákramentumok helyes kiszolgáltatása, valamint az egyházfegyelem gyakorlása.

Ismét a helyi egyház jelentősége ragyog előtünk. Az igehirdetés, a sákramentumok kiszolgáltatása és az egyházfegyelem gyakorlása a helyi egyházban, annak felügyelete és tekintélye alatt történik. Természetesen ez nem jelenti a felekezettől való elszigetelődést, hiszen a felekezet befolyásolja a helyi egyház működését, illetve a közösségi felelősségről sem felejtkezhetünk el.

Nem elszigetelődés

A misszió

Térjünk most rá a keresztyén misszió kérdésére. Gondoljunk Pál három missziói útjára, amelyekről az Apostolok cselekedeteiről írt könyv számol be. Pál első missziói útja a szíriai Antiókhiaiban kezdődött, és ott is ért véget. A második missziói útja ugyanez igaz. A harmadik missziói útja is Antiókhiaiban kezdődött, de nem ott végződött – hiszen az apostolt letartóztatták.

Az Apostolok cselekedeteiben jól látható példa megmutatja számunkra, hogy a misszionáriusokat egy helyi egyház bocsátja ki. Ebben az esetben a küldő gyülekezet a szíriai Antiókha volt. A helyi egyház nemcsak kiküldi a misszionáriusokat, hanem felügyeli is őket. A kibocsátott misszionáriusok pedig a küldő gyülekezetnek számolnak be munkájukról: „Mikor pedig megérkeztek, és a gyülekezetet egybehívták, elbeszélék, mily nagy dolgokat cselekedett az Isten övelük, és hogy a pogányoknak kaput nyitott a hitre” (Csel 14:27). Természetesen a református és presbiteriánus egyházakban a felekezeteknek is megvan a jelentősége a misszióban, ám most kifejezetten a helyi egyház missziói szolgálatát tárgyaljuk.

Azt a kérdést kell még meggondolnunk, hogy mi a helyi egyház Isten dicsőségére végzett missziójának célja. Ez nem más, mint egy új helyi egyház megszervezése. A Cselekedetek 14:23 beszámol arról, hogy Pál első missziói útja végén gyülekezetenként véneket, azaz presbitereket választottak.

Egy helyi egyház missziója abban éri el célját, hogy Isten dicsőségére létrejön egy vagy több új helyi egyház.

4. Gyakorlati ekkleziológia

A helyi egyháznak nagy jelentősége van a hívő ember személyes életében is. Adjunk személyes választ a következő kérdésekre! Hol hallod a legtöbb igehirdetést

személyesen? Hol veheted magadhoz leggyakrabban a sákramentumokat? Hol adakozol? Hova küldöd gyermekeidet hittanóra? Saját családon kívül más szentekkel hol dicsőíted legtöbbször az Urat? Hová mész legtöbbször vallásos összejövetelre, az Úr napján és az egész hét során? A válasz minden kérdésre a helyi egyház.

A helyi egyház az a hely, ahol az alkalmak előtt, alatt és után közösség lehet más hívőkkel és az egyházi tisztségviselőkkel. Ebben a környezetben alkalmazhatod leginkább lelki ajándékaidat (ld. Rm 12; 1Kor 12). Főként itt valósul meg a szentek közössége, amelyről a *Heidelbergi Káté* így tanít:

„Mit értesz szenteknek egyességén?

Először, hogy minden egyes hívő, mint tag, az Úr Jézus Krisztusnak, minden Ő javainak és ajándékainak osztályrészese, továbbá, hogy ki-ki kötelességének ismerje, hogy Istentől nyert ajándékait készséggel és örömmel a többi tag javára és üdvösségére fordítsa.” (55. kérdés-felelet).

A helyi egyház annak elsődleges helye, ahol a keresztyének engedelmeskednek az egymással kapcsolatos újszövetségi felszólításoknak. Ezekre csak néhány példa: vigasztaljátok egymást (1Thessz 4:18; 5:11), intsetek egymást (Zsid 3:13), tiszteljétek egymást (Rm 12:10); legyetek alázatosak egymással szemben (Fil 2:3); imádkozzatok egymásért (Jak 5:16), valljátok meg bűneiteket egymásnak (Jak 5:16), bocsássatok meg egymásnak (Ef 4:32; Kol 3:13), köszöntsétek egymást (Rm 16:16; 2Kor 13:12; 1Pt 5:14), szolgáljátok egymást (Gal 5:13); gyakoroljátok a vendégszeretetet egymás iránt (1Pt 4:9); legyetek jóságosak és irgalmasak egymáshoz (Ef 4:32), hordozzátok egymás terheit (Gal 6:2), és különösen: szeressétek egymást (Jn 13:34; 1Thessz 4:9; 1Jn 3:11; 1Jn 4:7) stb.

Néhány negatív példa: ne szóljátok rosszat egymásról (Jak 4:11), ne hazudjátok egymás ellen (Kol 3:9), ne irigykedjétek egymásra (Gal 5:26), ne ingereljétek

egymást (Gal 5:26), ne marjátok és faljátok egymást (Gal 5:15), ne zúgolódjatok egymás ellen (1Pt 4:9), ne perlekedjete egymással (1Kor 6:1–8) stb.

5. Példák

Hadd mutassunk be most néhány olyan példát, amelyek a helyi egyház jelentőségéhez kötődnek. Az első példánk a régi egyháztörténetből származik. John Wycliffe (1320–1384) Angliában munkálkodott követőivel, a lollardokkal együtt. Wycliffe-et gyakran előreformátorként emlegetjük, és Isten kegyelme valóban nagyon sok csodálatos feladatra használta őt. Törekedett a tiszta, biblikus tanítás helyreállítására, latinból anyanyelvére fordította a Szentírást, és hirdette az evangéliumot. Wycliffe és a lollardok szolgálatának volt egy nyilvánvaló problémája:

nem szerveztek helyi egyházakat, így elég hamar szétszóródtak.

Nem ez volt a helyzet a konstanzi zsinat során vértanúságot szenvedett Husz Jánossal (1369–1415) és követőivel, a huszitákkal. Ők megalapították saját helyi egyházaikat, és ez segített abban, hogy nagyobb hatást váltsanak ki. Ebből kifolyólag munkájuk is tovább megmaradt, illetve szélesebb körben elterjedt – így Magyarországon is megjelentek a huszita tanok.

Néhány évvel ezelőtt átélhettük a Covid-19 miatt elrendelt lezárásokat, amelyek az egyházak életét is közelről érintették. Most nem akarom ezen lezárások helyességét vitatni vagy mellettük érvelni, csak arra szeretnék rámutatni, hogy a helyi egyház jelentőségéből kiindulva egyértelmű volt, hogy nagy bajokat fognak okozni minden (helyi) egyház számára. Ez valóban így is történt.

6. Buzdítás

A keresztyénség széles körben elterjedt problémája, hogy nem becsüljük elég nagyra a helyi egyházakat. A helyi egyház nem túl izgalmas, ott nem történnek jelentős események. Sokan így gondolkoznak: a sport, a munka, a politika jobban megdobogtatja a szívemet, mert itt valóban történik valami. A vallásosan gondolkodó emberek érdeklődése is gyakran inkább a felekezetek közötti mozgalmakra vagy az etnikai-politikai Izráelre irányul mintsem az Úr Jézus Krisztus intézményes egyházára, amelyet Ő a világ alapjainak felvetése előtt választott, az Ő vére által megváltott, és minden nemzetek közül összegyűjtött, és ahol a mennyország kapujának kulcsai minden vasárnap forognak. Szükséges, hogy gondolkodásmódunkban a bibliai értékrend és a biblikus rangsorolás valósuljon meg!

Megbecsülöd-e a helyi egyházat?

Végül Isten ítéletéről is szeretnék néhány szót ejteni. A Szentírás tanítása alapján a keresztyéneket Isten különösen is megítéli a helyi egyházakban való viselkedésük és az ahhoz való viszonyulásuk tekintetében. Kétségkívül ítélet alá kerülnek az otthon vagy a munkában végzett dolgaink is, de a Szentírás különösen is hangsúlyozza a helyi egyház jelentőségét ebben a tekintetben. Szól erről általában Isten népéhez, és külön a tiszttségviselőkhöz is.

A Zsidók 13:17 így buzdítja Isten népét: „Engedelmeskedjete elöljáróitoknak és fogadjatok szót, mert ők vigyáznak lelkeitekre, mint számadók; hogy ezt örömmel műveljék és nem bánkódva, mert ez néktek nem használ.” A Bibliában nem találunk ehhez hasonló idézetet gyermekeinkkel és felebarátainkkal kapcsolatban, valamint a munkánkról vagy éppen az államról szólva sem. De Isten az utolsó napon mindenkiről el fogja mondani, hogy hívőként hogyan viszonyult a helyi egyházhoz.

Isten Igéje így bátorítja a presbitereket:

„Legeltessétek az Istennek köztetek lévő nyáját, gondot visel-
vén arra nem kényszerítésből, hanem örömet, sem nem rút
nyerészkedésből, hanem jóindulattal, sem nem úgy, hogy ural-
kodjatok a gyülekezeteken, hanem mint példányképei a nyáj-
nak! És mikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőségnek
hervadatlan koronáját” (1Pt 5:2–4).

Jézus Krisztus a presbitereknek jutalmat ígér a helyi egyházban végzett hűségés,
jó szolgálatukért.

Az Úr a lelkipásztorokat is megszólítja. A Jelenések 2–3-ban a gyülekezetek
angyalai és hírnökök – meglátásom szerint – a (helyi) egyházban szolgáló
pásztorok és tanítók. Isten a helyi egyházban végzett munkájukról beszél. A lel-
kipásztorok valami olyat szeretnének hallani, mint a Jelenések 2:19: „Tudom
a te dolgaidat és szeretetedet, szolgálatodat és hitedet és tűréseidet, és hogy a te
utolsó cselekedeteid többek az elsőknél”, nem pedig ilyet: „Van valami [...]
panaszom ellened” (Jel 2:20). Jézus Krisztus ugyanis a hűségeseknek ajándékot
ígér:

„A győzedelmesnek enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsó-
mának közepette van” (Jel 2:7).